

หัวข้อวิจัย การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการปั้นหม้อ บ้านตลาด ตำบลตลาด อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา
ผู้วิจัย นัฏฐา มณฑล และคณะ
หน่วยงาน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ปีที่ทำการวิจัยเสร็จเรียบร้อย พ.ศ. 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการปั้นหม้อ บ้านตลาด ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาการปั้นหม้อบ้านตลาด ตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อศึกษาการผลิตและการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการปั้นหม้อบ้านตลาด ตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อพัฒนาการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการปั้นหม้อบ้านตลาด ตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มเป้าหมาย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ได้แก่ ประชาชนชาวบ้านที่เป็นช่างปั้นหม้อ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายกเทศมนตรี ครูโรงเรียนบ้านบุ (ประจักษ์พัฒนา) และประชาชนบ้านตลาด 2) กลุ่มผู้รับการถ่ายทอด ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านบุ (ประจักษ์พัฒนา) วิธีการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ผลการศึกษาพบว่า ประวัติความเป็นมาการปั้นหม้อ บ้านตลาด ตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา บ้านตลาดก่อตั้งมาเมื่อ พ.ศ.2120 ลำน้ำบริเวณซึ่งเป็นที่ตั้งของธรรมชาติที่รับน้ำจากลำตะคอง มีบริเวณที่มีท่ากว้างเป็นจุดที่วัวควายข้าม ลำน้ำและเป็นที่พักของการขนส่งทางเกวียน และผู้คนนิยมจึงนำสินค้าขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้า บริเวณนั้นดินเหนียวมีคุณภาพดี ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการปั้นภาชนะดินเผาประเภทหม้อ และชาวบ้านจะนำออกไปจำหน่ายบริเวณท่าน้ำ ผลิตภัณฑ์ปั้นหม้อบ้านตลาด มีรูปแบบ คือ หม้อแกง หรือหม้อธาตุ และ ขโนน เป็นหม้อขนาดใหญ่ วิธีการผลิต โดยเริ่มต้นจากการหาวัตถุดิบดินเหนียว การทำดินเชื้อ การนวดดิน การปั้น การขึ้นรูป การตกแต่งขอบปาก การตีหม้อ และการเผา การถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการปั้นหม้อ เป็นการถ่ายทอดความรู้ภายในชุมชน การถ่ายทอดความรู้ภายในครัวเรือน ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากบรรพบุรุษและรับการถ่ายทอดความรู้ นำมาประยุกต์ให้สอดคล้องเหมาะสม และเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองที่เกิดจากการปฏิบัติ ฝึกฝน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องวิถีการดำเนินชีวิต การพัฒนาการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการปั้นหม้อบ้านตลาด โดยจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดความรู้การปั้นหม้อและเครื่องปั้นดินเผา เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและบูรณาการการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านบุ (ประจักษ์พัฒนา) โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญา ชมการสาธิตภูมิปัญญาท้องถิ่นการปั้นหม้อ ปฏิบัติการปั้นหม้อด้วยเทคนิควิธีการจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เรียนรู้เทคนิคการปั้นดิน และการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ตามความสนใจ ผลความพึงพอใจการประชุมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดความรู้การปั้นหม้อและเครื่องปั้นดินเผา พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดความรู้การปั้นหม้อและเครื่องปั้นดินเผา โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, $S.D. = 0.62$)

Title	Transferring Local Wisdom on Pottery at Ban Talad, Talad Sub-District, Muang District, Nakhon Ratchasima.
Researchers	Nutta Monthon and Other
Institute	Research and Development Institute, Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Year	2016

Abstract

The present study aims to 1) study the background of pottery making in Ban Talad, Talad Sub-district, Muang District, Nakhon Ratchasima; 2) study the production processes and pottery knowledge transferring. Population in this present study are head of the village, assistant-head of the village, the mayor, teachers and students at Ban Bu (Pracharatpatana) School, and Ban Talad's villagers. Research methods are in-depth interview focus group and workshop.

Research results were as follow:

The background of pottery in Ban Talad, Talad Sub-district, Muang District, Nakhon Ratchasima was dated back to 1559, when the village was established. In the past, there were a stream ran through the village with abundant of water. People and cattle usually crossed the stream here; consequently, people move here to sell or exchange their products and goods. After a while the village was established and called "Ban Talad" (Market Village). At the stream's bank, there was good quality of clay for pottery. People began crafting pot since then with unique techniques and sold their products at the market. Nowadays, pottery here remain one of the careers performs by only elderly in which some of them quit the profession for they are too old for it. Ban Talad Pottery had varieties of products such as Mor Kaeng (cooking pot), Mor Tart, and Khanon. They were considered big in the size. Production processes started from searching for good quality clay for pottery and fermenting the clay before use. After that, the clay will be wedged before it was sculpted into a form of pottery by slapping the side of the pot. The finished product will be decorated at its rim before firing in the kiln. The wisdom transferring on pottery in Ban Talad was based in the community and family. It was the hand-on knowledge gathering from one generation and passed on to another generation. The knowledge was a lifelong learning in relationship with local people's lifestyles. The development of wisdom transferring in Ban Talad came in the form of workshops in order to pass on the knowledge on processes and techniques of making clay-firing ware. The knowledge was integrated into Art Learning Area, Visual Art strand, in Mathayomsuksa 1-3 (grade 7-9) in Ban Bu (Pracharathpathana) School. Learning activities were watching pottery demonstration processes, hand-on experience practices, learning the local techniques on pottery, and develop product design. Students were satisfied with the workshop on transferring local wisdom on processes and techniques of making clay-firing ware. The average results of students' satisfaction were in high level. ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.62)